

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Concilia Provincialia Mediolanensis Sex

Borromeo, Carlo

Venetiis, 1602

De seminario Clericorum.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-62072](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-62072)

Parochi verò sit, illiusve, cuius cura, Episcopi iussu, traditus est, eum quęcumque clericalis uocationis, institutionisue sunt, aliquando more re, ac docere diligenter.

103 Vt ad ecclesię ministerium complures instituatur, qui ab incunte penè aetate ad pietatem, vitęq; innocentiam, cum litterarum doctrina coniunctam, accuratè instructi, ei sanctè, vtiliterq; post inseruiant; illud unusquisque parochus valde studeat, vt quamplurimos potest pueros, præsertim pauperes, bona indole præditos, qui spem afferant, se sacris initiatos, ecclesię ministros utiles fore, ad ecclesiastica vitę normam accuratè erudiat, eosdemque præterea, cum ante, tum etiã in primis, post susceptam clericalem tonsuram, ac deinceps minoribus ordinibus adscriptos, pro paternę charitatis studio, optimis moribus, clericali religioni congruentibus, clericaliumque functionum disciplina bene informet; litterisque item instruat, eos præsertim, qui ab alijs probatis uiris, artem litterarum profitentibus, ob inopiam, aliamve causam, commodius, diligentiusque erudiri non possunt.

104 Eorum autem singulorum mores, studia, litterarumq; processum Episcopo parochus aliquando significet, vt suo tempore, uel in seminario coaptari, uel alia quacumque uia adiuti, pro etatis ratione, proque ingenij captu, studijs grauioribus se dedere queant.

De Seminario Clericorum.

S V M M A R I V M.

- 1 Seminarium clericorum instituendum, & ubi edificandum. 14.
- 2 Decima fructuum ei attributa.
- 3 Vnde soluenda.
- 4 Quo tempore soluenda.
- 5 Eius augendę facultas.
- 6 Multa etiã adindicata. De penis, nu. 4.
- 7 Exactio decimę intermissa, remissiuè, restituenda.
- 8 Prætermissa verò ad dimidiam partem decimę restricta.
- 9 Exactio ipsa quamdiu duret.
- 10 Taxa præscripta ab Episcopo exigenda. 20.
- 11 Quę, & quot beneficia ab Episcopo Seminario applicanda.
- 12 Simplicia beneficia interim vacantia cui non conferenda.
- 13 Quando non valeat applicatio beneficiorum. 11.
- 14 Beneficia nullius diocesis cui Seminario contribuant.
- 15 Census vniciqusque Seminario Prouincię præfinitus ad quam summam ascendat.

Canonici

- 15 Canonici duo ab Episcopo deligendi ad Seminarij disciplinam.
  - 16 Canonice alij duo, & duo ex clero eligendi ad rerum temporalium administrationem.
  - 17 Delecti, quando mutari possint.
  - 18 Eorum consilium sequi non adstringitur Episcopus.
  - 19 Rationes quotannis Episcopo reddenda, & quibus presentibus.
  - 20 De Seminarij statu ad Metropolitanum ab Episcopo scribendum. 21.
  - 21 Exponenda difficultates eius insti tutum inapredientes.
  - 22 Quibus difficultatibus, vt per se, cum deputatis prospiciat Episcopus.
  - 23 Seminarium quoties ab Episcopo visitandum: quaeque Constitutiones praescribenda. 25.
  - 24 Catechismus Romanus in Seminario pralegendus.
  - 25 Rituum sacrorum, & ecclesiasticae historiae Studium in eo inflituendum.
- Decreta quoque Prouincialia, & dioecesana de clericorum disciplina, in eodem legenda. Quae generatim ad haec decreta pert. 9.
 Seminarij titulo quis, vt adscribendus. De Sacram. ordinis. 36.
 Ad eiusdem curam, quis non admittendus. De parochijs, nu. 14.

MANDATVM est à sacro Tridentino Concilio Prouincialibus Synodis, vt quamprimùm in eam curam incumberent, vt Seminarium clericorum, vbicumque id fieri posset, constitueretur omni que ratione propagaretur. Quamobrem etiam illis facultatem dedit moderandi, & augendi omnia, & singula quae pij, & sancti huius operis institutionem, & progressionem coadiuuare possint.

Itaque nos prouinciae nostrae statu, & ecclesiarum, ac beneficiorum genere diligenter considerato, duximus ad hanc rationem confugiendam esse, vt detrahamus, quemadmodum iam nunc detrahimus, decimam partem fructuum cuiuslibet mensae Episcopalis, & capituli, & quarumcumque dignitatum, personatum, officiorum, prebendarum, portionum, abbatiarum, & prioratum cuiuscumque ordinis, etiam regularis, aut qualitatis, vel conditionis fuerint; etiam hospitalium, quae dantur in titulum, vel administrationem, iuxta Constitutionem Concilij Viennensis, & beneficiorum quorumcumque etiam regularium, etiam si iuris patronatus cuiuscumque fuerint etiam si exempta, etiam si nullius dioecesis, vel alijs ecclesijs, monasterijs, vel hospitalibus, & alijs quibusuis locis pijs, etiam exemptis annexa, & ex fabricis ecclesiarum, & aliove locorum etiam ex quibuscumque alijs ecclesiasticis redditibus,

Sess. 23. c. 18.

1. de Seminario clericorum.

1. ibidem.

Ead. sess. & cap. ver. & quia.

c. quia contingit, de relig. domib.

bus, seu prouētibus, etiam aliorum collegiorum, in quibus tamen sententia discipulorum, vel docentium, ad commune ecclesie bonum promouendum actu non habentur, hæc enim exempta esse uolumus, præterquam ratione reddituum, qui superflui essent, ultra conuenientem ipsorum seminariariorum sustentationem, seu corporum, vel confraternitatum, quæ in nonnullis locis scholæ appellantur, & omnium monasteriorum, non tamen mendicantium, etiam ex decimis quacumque ratione ad laicos, ex quibus subsidia ecclesiastica solui solent, & militibus cuiuscumque militiae, aut ordinis pertinentibus, (fratribus sancti Ioannis Hierosolymitani dumtaxat exceptis,) eamque supradictorum fructuum decimam sic detractam, seminarijs, singulis prouinciæ nostræ diocesis erigendis, seu iam erectis, applicamus, & incorporamus.

Possessores autem huiusmodi beneficiorum ad eandem fructuum decimam non modo pro se, sed pro pensionibus, quas alii forsan ex dictis fructibus soluant, retinendo tamen pro rata quicquid pro dictis pensionibus illis erit soluendum, omnino teneri uolumus, & mandamus eiusdem Tridentini Concilij auctoritate, quibusuis, quod ad omnia, & singula supradicta, priuilegijs, & exemptionibus, etiam si singularem derogationem requirerent, consuetudine etiam immemorabili, & quauis appellatione, & allegatione, quæ executionem non impediatur, non obstantibus.

Hanc autem fructuum decimam iuxta maiorem singulorum beneficiorum taxationem, quæ hæctenus facta reperiatur, exigi iubemus. Quod si aliqua beneficia non reperiuntur taxata; Episcopi de consilio eorum, qui sacre Tridentinæ Synodi iussu ad id munus delecti fuerint, ea taxent.

4 Quam decimam duobus terminis infra frequentem annum 1566, & deinceps singulis annis eodem modo solui uolumus. Si quis huius anni taxationem, à se impositam exigere cœpisset, eadem exactionem prosequatur; deinceps uero hanc exigendi rationem, à nobis præscriptam, seruabit.

5 Præterea damus auctoritatem singulis prouinciæ nostræ Episcopis, ut de eorum, qui huic muneri præfecti erunt, consilio, & Metropolitanis scripto consensu, possint eam decimam augere, ac perducere usque ad decimam ueri annui redditus, & imminuere, uel uniuersè, uel sigillatim, atque ijs etiam beneficijs, quæ tenuiora fuerint, præsertim curatis, totam omnino exactionem remittere.

5. de Seminarijs.

6 Seminarij institutio, quàm utilis sit, ac necessaria, ad cleri disciplinam in singulis ecclesijs propagandam, cum ex Concilij Tridentini decreto facile intelligi potest, tum ex eo etiam, quod rei illius salutaris ratio aliquando intermissa, damna, & detrimenta non mediocria rei ecclesiasticæ

ecclesiastica attulit. Cum igitur in nonnullis provinciae nostrae ecclesijs iam omnino, aut aliqua ex parte desitum sit, decimas, fructuumve partitiones, quae Concilij provincialis primi decreto, ex sacrosanctae Oecumenicae Synodi Tridentinae auctoritate ad illius sustentationem constitutae sint, exigi; atque inde in ijs ipsis ecclesijs penè collapsum sit tam salutare institutum; ob eam causam provinciali hoc decreto id caueamus, ut quae decimarum, fructuumve exactio illo Tridentino, provincialiq; decreto iam pridem Seminarij nomine instituta est, de ea nihil planè quicquam per Ep̄os remitti liceat, nisi, ut etiam eo ipso Concilio Provinciali, & nūc hac ipsa sanctione infra cauetur. Quod si haecenus quicquam eo de genere, aut planè totum remissum est, id ad pristinam exactiois rationem reuocari, atque omnino restitui iubemus.

7 Vbi verò nihil unquam eo nomine exactum est; ibi Episcopus mensuram duorum spacio exactioem ad illius Concilij provincialis primi praescriptum ita planè instituat, ut dimidiam tamen partem decimae illa non excedat.

8 Atque eam quidem exactioem, sic praefinitam, tam diu durare decernimus, quò ad seminarium eo censu, ijsq; redditibus constitutum, atque auctum erit, quos pro locorum diocesum, censuumq; amplitudinis ratione, singulis provinciae ecclesijs, re maturè deliberata, infra praestituimus, ea tamen lege, ut rata parte reddituum, quos iam nūc, aut in posterum beneficiorum accessione, aliave ratione seminarium possidere, habereve cōtingerit, tantundem de exactioe remittatur ad eiusdem Concilij, & Tridentini, & Provincialis primi praescriptum.

Sess. 23. c. 18.
verf. suadete.

9 Decernimus itē, ut Ep̄i, ex auctoritate eiusdem Concilij Tridentini, intra sex menses ecclesiastica aliqua simplicia beneficia, cuiuscumque qualitatis, & dignitatis fuerint, uel et praestimonia, uel praestimoniales portiones nuncupatas, & et nondum vacantes, huic collegio, seu seminario applicent, & incorporent: ea videlicet, quae illis seminario magis opportuna, & idonea videbuntur, sine tamen cultus diuini detrimento, & beneficia obtinentium praedicio.

1. de seminario.

Sess. 23. c. 18.
verf. Necnon
et locis ben.

Quod si Ep̄i illorum beneficiorum fructus ad id pium opus non satis esse animaduuerint, despiciant, si quae alia sint, quae seminario attribui possint. De quae his Metropolitanum admoneant, qui, ut res ex sententia confici possit à sanctiss. D. N. opem implorandam, & eius auctoritatem interponendam curabit.

Haec autē unio beneficiorum ex praescripta Concilij Tridentini formula locum habeat, et si beneficia sint reseruata, uel affecta: nec per resignationes ipsorum beneficiorum, uniones, & applicationes suspēdi, uel impediri possint: sed omnino quacūque vacatione, et si in curia effectū suū sortiantur, & quacūque Constitutione non obstante. Succedente verò

Q casu,

casu, quo per vniones effectū suū fortientes, vel aliter seminariū ipsum in totum, vel in partem dotatum reperitur, tunc portio ex singulis beneficijs, vt supra detracta, & incorporata, ab Episcopo, prout res exegerit, in totum, uel pro parte ad remittatur.

Vt autē seminarium, & suis facultatibus perpetuò sustentari possit, & aliquando breui fore speretur, vt ea exactio deniq; cesset, & Ep̄s, Depu- tatis in consiliū adhibitis, decreti Trident. auctoritate tot beneficia simplicia adiungat, attribuatve, quot, ijs etiam supputatis, qui iam quouis nomine, aut iure eidem attributi sunt, redditibus, summam conficiant annui census, mox infra prescriptam.

At, cum primū ad eam ipsam summam peruenerit, si quę beneficia, anteaquā vacauerint, iure unionis adiuncta sint, neq; dum ea adiunctio, uniove suū adhuc sortita sit effectū; illam iam nunc rescillam, ac planè irritam esse declaramus.

10. Atq; vt quidem ab eo onere quā citissimè fieri poterit, clemens liberetur, & eximatur; Ep̄s caueat, ne beneficia simplicia, qualia sint, quę interea vacare contigerit, cuiquā conferat, alijsve usui attribuat: sed quęcumq; illa sint, seminario iure vnionis cōiungat, nisi fortasse quędam, vel ecclesię parochiali, quę tenuiori censu est, uel alijs ecclesijs, vel loco, operive pio potius attribuēda, adiūgendave celsuerit, pro rōne facultatis sibi canonū iure, Tridentinoq; Cōcilio date, ac permisse.

11. Si contra Ep̄s ullo modo fecerit, seminarij detrimento, dāno, & inde inferetur, de suo primū satisfaciatur: deinde istiusmodi culpę non se in Cōcil. Prouinciali proximo rōnem redditurū; tum præterea illa ipsa beneficiorū collatio, prouisione quam aliter contra huius decreti prescriptum fecerit, irrita nihilominus statim sit, nullaque omnino.

12. Ne uerò in posterum aliqualis, & controuersia ex eo existat, quod sepe dubitatur, cui potissimum seminario illā prescriptam decimę partē certa quędam beneficia in sustentatione conferant, de ijs sic decernimus. Beneficia porrò, quę diocesis nullius sunt, illam subministrant, & soluant diocesis eius Seminario, intra cuius limites ea olim erāt, & conferbantur. At uerò, quę beneficia in hac, uel in illa diocesi prædia, bonave habent, id prescriptę decimę dēt Seminario diocesis, locive, ubi sita est primaria ecclesiā beneficij, cui ea prædia attributa olim fuerant; etiam si alia ecclesiā, quę beneficio illi primario adiuncta est, edificata deinceps sit causa illorum prædiorū. Sin autē in ijs prædijs ecclesiā antea edificata est, quā illa adipisceretur, posteaq; unā cum illis alijs ecclesijs primarię adiuncta est; tunc eius contributio ad Seminarium pertineat, in qua prædia unā cum ecclesiā sita sunt.

13. Census uerò, quem de Reuerendissimorum Coepiscoporum nostrorum assensu, & consilio unicuique Seminario Ecclesiarū prouin-

est nostræ, auctoritate huius constitutionis præsumimus, atq; adeò præscribimus, certa ratio, æstimatiove hæc sit, infra ordine exscripta.

Metropolitanæ Mediolanensis Ecclesiæ Seminarij sit annuos census nummi auri sexies mille.

Derthonensis nummi aurei sexcenti.

Zaudensis mille.

Aquensis quadrigenti.

Brixienfis bis mille.

Cremonensis bis mille item.

Bergomensis mille.

Astensis sexcenti.

Alexandrinæ quadrigenti.

Vercellenfis mille.

Albensis sexcenti.

Viginti millienfis ducenti.

Sauonenfis trecenti.

Catalensis quingenti.

Vigleuanensis ducenti.

Novariensis mille, & ducenti.

Placentinæ mille, & quingenti.

14 In omni Seminarij institutione, cura, atq; administratione Episcopus sese rationibus conformet decreti Tridentini, quod cum in omnibus partibus exequatur, tum in ea maxime, vt certum locum deligat, vbi collegiatim certus puerorum numerus alatur, atque adeò instituantur litteris, disciplinisq; ecclesiasticis. Sess. 25. c. 18. in fi.

15 Eligat duorum mensium spacio, qui nondum elegerit, canonicos duos, quorum consilio in ijs vtatur, quæ ad puerorum eiusdem Seminarij institutionem, disciplinam, moresque attinent. Ead. sess. & ca.

16 Duos item de capitulo, & duos præterea de clero Ciuitatis deligat, quos adhibeat in consilium, consultationemve administrationis, quæ in rebus temporalibus ineunda sit. Ea. sess. & cap.

17 Ij porro omnes, vbi semel delecti sunt, ne vmquã, nisi ob causam quæ cum ratione conueniat, eo munere abdicentur.

18 Meminerit autem Episcopus sibi Tridentini Concilij decreto oë Seminarij administrandi, beneq; gerendi onus impositum esse, quod ipse propterea sustinere, tueriq; debet et atq; etiam diligenter, Eorum igit, quos delegerit, consilium sequi cum non cogatur, ubi illorũ sniam de re, quæ in consultationem cadit, audierit, ipse tamen deliberet, statuatur, & exequatur, quæcumq; pro sua pietate, & prudentia, quæ corã Deo potiora, atque præstantiora esse existimauerit, ad instituti Seminarij optimam tum conseruationem, tum administrationem.

Q 2 Quotan-

- Sess. 23. c. 18. vers. Rōnes.* 19 Quotānis apud se rationes administrationis supputari omnino curret: quia in supputatione duos a capitulo, totidem a clero ciuitatis ex scripto Tridentini Concilij delectos adhibeat.
- Ea. sess. & cap. vers. etiā uocato.* 20 Præscriptam fructuum portionem Seminarij causa ipse exigat: si quis eam soluere recusat, aut longius, quā par est, distulerit; contra illum censuris, & alijs ecclesiasticis pœnis agat, ut planè persolvat, imploratio est, si ita expedire iudicauerit, magistratus secularis auxilio, ad illius Concilij Tridentini præscriptum. Nec verò est, cur in ea re optimè exequenda locum, uel gratia, uel præcibus, uel metui, uel alij humano affectui vniquam relinquat.
21. 22 De Seminarij statu, progressioneq; Episcopus ad Metropolitanum sæpè, aut sexto quoque mense ad minimum litteras det; quibus, si quæ difficultates inciderint, quæ optimum illius institutum impediunt, in primis exponat.
- Ea. sess. & cap. vers. Postremo.* 23 Is verò, ex Concilij Tridentini præscripto, quibus rebus potest; aut debet, omnem operam, studium, aliamq; omnem rationem adhibeat, ut sublatis iis rebus, quæ difficultatem pariunt, Seminarij institutio longè ad optima quæque progrediatur.
- a. t. 1. dec. 25* 24 Episcopus ipse tertio quoq; mense saltem, nisi iusta causa impeditus sit, Seminarium uisitet, in eoq; uisitationis munere, adhibitis etiā, si modo ei videbitur, alijs doctis, & pijs uiris, tum de magistrorum diligentia, tum de progressibus, quos, & in uita disciplina, & in literarum studiis Seminarij clerus habuerit, accuratè inquireat.
- Sess. & cap. eod. vers. quæ omnia.* 25 Idem ceteras Seminarij clericis constitutiones præscribat; quas frequenti eorum conuentu in singulos menses legi curet, quo sæpius repetitæ, illorumque mentibus impressæ, seruentur diligentius.
- ibidem. Sess. 23. c. 18.* 26 Is in omni Seminario perpetuus usus sit, ut Catechismus Romanus pueris, atque adeo adolescentibus prælegatur, & explicetur quā diligentissimè. Nulla que eius pars prætermittatur, cuius doctrinis eorum animi non imbuantur, ut fieri potest, omni maximo studio.
- Sess. & ca. eo.* 27 In omni prouinciæ Seminario, ubi commodè potest, præter cetera, quibus, & ad pietatis exercitationem, & ad litterarum doctrinam adolescentum animi erudiuntur, studia etiam sacrorum rituum, historiarumque omnium ecclesiasticarum certis stas diebus instituatur, quæ clericali ordinis hominibus, maximè accommodatæ sunt ad optimam religiosæ disciplinæ rationem.